

Adatok Türkesszentpéter és Aranyod történetéből

A község neve:

- 1166. Sant Peter / Rupp. M.H.O.T. I. 315/
- 1301. Terra Santi Petri / Z.O. I. 120./
- 1368. Zenthpether / DI. 30.021/ HOLUB
- 1439. Zenthpether / Csánki III. 109/
- 1790. Zala-Szent Péter / Tomasich/
- 1832. Zala-Szent Péter / Zala várm. vízi leírása/
- 1840. Türks. vagy Zala-Szent Péter / Zala vm útjai/
- 1877. Türk-Szent Péter / Ortslex/

Gyűjtötte és írta: Nagy Lajos.
A gyűjtést 1953-ban kezdtem, 1998-ban 1970-ig tudtam
lejegyezni.

1700-tól

Adatok Szentpéteri helység újratelepítéséről és a falu megszűléséről.

Még 1696-ban jelentkezik a Hosszigeten és más török birtokokon élő Pogány familia is az ősi jussokért. Pogány Ádám panaszt emel; Pogány III. Zsigmond főb. jussáigát Zalaszegen, Aranyodon, Szentpéterben az őt illető malomszent önkényesen elfoglalta. A zalamegyei főispán intercedik is, hogy Zsigmond a jogtalannul elfoglalt ingatlanokat adja vissza.

Szentpéterben 1714-ben ismét össze egy adóközt.

Horváth Mihálynak hívják, esellékként megjelölve saját házzal két igazjussággal és két tehennel.

1717-ben aranyodon Somogyi György, Csismadia Mihály, Mészáros György a fellejegyzett adózók.

Horváth Mihály 1715-ben már az ötvösi uradalmi központban található.

Ebben az évben az alábbi adózók vannak:

Horváth György, Erhart György és Kincses János. Mindhárom házas esellékek hat hold szántója és négy kaszár rétje van, ami összesen 18 hold szántó lesz ki.

Horváth György visszaköltözik Zalaszegre.

Egy 1748. január 18-án kelt tanúkihallgatási jegyzőkönyvből: "a kúrac háborúk előtt és utána is a vidék uraságok-nak Horváth János szentpéteri lakos édesapja volt a végdi ispanja sok esztendő"ig." 1728-tól pedig nemcsak Erhart Pál szentpéteri lakos volt Degecsy Péter is itteni erdőkerülője. (Zm. lev. társ. Inquisitionen 1748. Fasc. 36. No 173. végd.)

1721-ben Szentpéterben "... nagyon építve négy szeller házacska. A házakhoz jobbágytelek minczen, így mindössze évi négy napi robot a szellerek terheit is nagyrészt a malom körül munkában töltik le." (Adóösszeírók jelentése)

Van itt Szegedy Pálnak 25 holdnyi szántója, amely erdőirtástól lett, de ennek is nagy része szőlőben van kiadva. Ezen faluban van a Zalan egy jó állapotban lévő háromkerekű malom, amely a molnárrezsén kívül, (minden harmadik köből gabona az övé!) évi 130 köblöt háx az uraságnak.

1720-ban az alábbi szentpéteri lakosoknak volt szőlőjük és földjük: (egy kapás szőlő 94 Döl) Gönczi F. után

Erhart Pál birtó	6 hold szántó 3 kapás szőlő
Tolnai György	3 kapás szőlő
Háman Márton	2 hold szántó 3 kapás szőlő
Hulcsár János	3 kapás szőlő
Csizmadia István	2 kapás szőlő

A malomban érdekeltségük volt 1/12 részben a szentpéteri Laskoy és Desenji családok. Talasskegen a Darabos familia és a Horváth család nemesi birtokon lakik azokat nem adózik. Az egykori Darabos birtok már sokfelé darabolódott a házasságok miatt.

Az 1720-as első extenzó a zalaszegei határ nagy részeit állóvízes lécekke változtatta.

Exantoföldjei vilányok.

100 hold földje van itt gr. Esterházy Péternek, Szegedy Pál is bír nagy részt benne.

Egyenkint 12 hold földje van Ányos Antalnak, Horváth Ferencnek és egy Licskay nevű nemese.

Nagyon sok a pusztán maradt szőlő. A szentgróti hajdúknak is van szőlőjük, de ők hegyvámot nem adnak. Kéhány szabad, nemesi szőlőbirtok is van.

A szentpéteriek kezében lévő hegyvámos szőlőkre 12 akó must volt kivetve hegyvámként, de a termés elhanyagoltsága miatt nem tudnak beszűdni többet 8 akónál.

Szegedy Pálnak szentpéter határában 200 hektármnyi rétje van, amelyet a szentgrótiak használnak béiben.

Fizesseneg szeker szénát termő rétet a malnármester használ, aki az örösen kívül gardálkodik is.

Már 1710-ben megfenyegetik az erdőkben, hegyekben bujkáló jobbág্যokat gr. Nádasdy Ferenc fenyegetően hívja a vármegyére:

Tekintetes kérem Vármegye!

Erett intésemre, hogy a nemis Vármegyében, úgy Temogyországon is, nemely fahusi lakosok

házaikat pusztán hagyván, az endőre veték
lakásukat, és minthogy Egerszegről egynehány
kőborló megmutatván magát, károkat is
tettek. Semmiben a nemes Vármegye nem
követi méltóságos Földmarschal Heister uram
parancsolatját, hogy tudnillik az olyan
kőborlókat maguk járási főbírái és vár-
megye katonái által üldözzék, keressék,
kövessék és öljek. A helyőrségben lévő őfelsé-
ge tisztjeinek híriket vigyék, mely iránt az
olyan helységbeliek féjük és jószáguk veszését
vonnák magukra.

Íntem ezért a tek. nemes vármegyét, hogy nem
csak a gyűlésben, hanem faluról, falura körözve,
tenni, hogy mindenki maradjon a maga háza-
nál! Az endőket ne bujkálják, sőt ha olyan
szűköket, vonókat valahol észrevesznek, azokat
halálra üldözzék és keressék. A helyőrség-
ben lévő tiszteknek híriket bevigyék, mert
ha ezt elmulasztják és valakit rajta érnék,
elhíhetik, hogy a főbornagy úr (Heister) pa-
rancsolatja szerint járak el. Mindezt begyu-
lem nélkül felakasztatom! Azon falu, ahol
nem való utolsó rendelkezésemet látja!

És ezt intem a nemes vármegyét továbbra is,
hogy ezen dolgot süketse, ne vegye, hanem
mindenütt szétve hirdesse és magának is a

nemes vármegyének legyen szorgalmas gondja az
ilyen köborok kiigymblására.

Exxel maradjok a Fek. Nemes Vármegyének köteles melgája
is jóaköröjé: Gr. Nádasdy Ferenc

Ps (Utóirat Nádasdy József kézir.) Az is erőt értemre,
hogy nemely falusiak tájloilják is éléssel tartják őket,
exert elhittessék magukkal, hogy ha valamely helysz
rajta kapotik, a birtokukat is az öregbb polgárokat
felakasztatom, a falut pedig prédára vettetem!

[ZAL. 1710. III. I. Megyei Közgy. 5. sz. ir.]

Ysmét xóhii kell a Zalaszegi viszonyokról, annál is
inkább mert ekkor mint pusztáról lakatlanról
beszélnek. Holott itt lakik Darabos uram, 14 hold föld-
birtokuk. Holott itt lakik Darabos uram, 14 hold föld-
je van (amx fél jobbágytelke, az egész telek 24 hold) Sinyos
Antalnak, Hódossy Istvánnak, Kulcsár Jánosnak
is az aranyodi nemes Póth Mártonnak (még két hold
rétje is van) Darabos Benedeknek 12 hold szántója.
A zalabéri Horváth Ferencnek is 12 hold birtoka volt
itt.

Horváth György, akinek elődei is urasági szolgálat-
ban álltak nem xeretett volna jobbágyi sorba kerül-
ni exert Szentpéterből vissza Zalaszegre költözött.
Az új földesurak amugy is rendszerű akarták
exekit a xibélt falukat, valószínű, hogy vállalták,
hogy a régi formában (egykor még a Bámflyak
idejében Zalaszeg volt a birtokkerület központja),
megxerxeni a birtokot. Hát ez nem akart se-
hogyszem összejönni. Tudniillik a birtok magyré-
sze nemesi kézen volt. A többi jobbágy viszont
Szentgróton a városban is szolgált tíz- húsz éven

keresetül. Így mint szabad jogállású embert
nem lehetett kötelezni a jobbágyi szolgálatra.
Összegezve senki sem akart jobbágyi sorban
szülni. Különben is eddig az erdőket
eddig szabadon irhatták, szántóföldjeiket
erdőtársból szereztek, erről pedig nem voltak
hajlandók adózi.

Egyébként a Batthyányiak úgy megemelték
a Hegyvámot az aranyodi és a csífordi hegyn,
hogy a szentgotthárdi lakosság (nehai lovások és
hajdúk) a birtághoz földultak szelvényekkel.
Kendkívül nagy volt a földhiborodás. Érezték,
hogy sorsdöntő időhöz érkeztek. Kiutat keres-
tek a földesúrnak és a parasztnak is szorította
az idő.

1723. márc. 21-én kelt az alábbi level Sümegyen, amely
David László felesége, született Pogány Klára
és sógornője Pogány Katalin teljes hatalmú meg-
bíztainak nyilatkozatát tartalmazza.
A nyilatkozattevő nevében kijelenti:

"... hogy mivel Isten ő' sz. Főurige a Pogány családot,
(kiszáradt, a Dunaárményi földön lévő jövedelmében lakott)
ezen Magyarországnak alsó, középső és felső orszá-
ga is vezérlette el, melynek alkalmával mely örökös
és ősi jövedelmek valónak ezen a földön, többek
között: N. Szala Vármegyében Szentpéter, Aranyos,
Galaskegy török igazja alatt lévén..." az ő más kirta-
kaiktól távol volt és a hiboris viszonyok miatt

akadályoztatva voltak így majdhogynem elfeledkeztek róla. De felszólítást és sógornőjétől tudomást vevett róla, hogy ezeket a falukat Szegedy Ferenc a többi Pogány örököstől megvette de őket kihagyta.

Ugyanis Szegedy apja Pogány Györgyötől megvette a három községben lévő birtokait de nem vette meg a két Pogánylány birtokrészeit. Szegedy jóindulattal tudomásul vette Dávid László bejelentését, körölte vele nyomban, hogy a pereskedés költségei helyett békésen meg akar egyezni. 1500 forintban egyeztek meg, mely összeg ellenében a Pogány nővérek megbízták Dávid László útján a birtokrészeket Szegedynak eladták.

1723-ban már szükségessé vált a falu életében a további adóztatást és szolgálattartást tisztázandó tárgyalás a földesurakkal. A nemesi birtokon lakók elárkóztak, a többi bizonytalanságban lévén hol egyik, hol a másik faluban laktak.

1723. október 6-án 1854-ig érvényben lévő szerződést kötöttek Szentpéter falu megskálázásáról:

„Többől megint adom tudtára akiknek illeik és valloim ez levelemnek rendben, hogy tekintvén eddig mellettem való alkalmasságukat és jóemberségüket is szentpéteri lakóimnak, velük megalkudván léptem olyan örökös és megmészárolhatóan contractusra (szerződésre): Zöllehet a mostani országgyűlés rendelete szerint már nem lehetett volna egyik helyről a másikba menni lakni. Megszállni ki-

vannán a ház helyet, jöttek gyűlések nélkül adok nekik (ház helyet. sz.) és adnak a ház helyről két forintot extendőnként.

2. Földet, rétet, mi mást, ami kúsem között vagyon, igazságát. (adóját, vagy bérleti díját) megadván, idegenek előtt is nekik adom, a szentpéterieknek 25 foglya vagy 25 füpenx (25 forint) ellenében.

3. Az árendát tartóknak új extendő napján foglathozás nélkül megadni, vagy kérszépíten vagy borbán - a bort pedig azon az áron, valamint azon a tájon folynak.

4. Minthogy a ház helyre kell nekik lakásokat építeni, ezért egy esztendőig helyárenda fixet-ségtől mentesek.

5. Házát mindenki szabadon eladhatja.

6. A kocsmát Szent Mihály naptól fogva Harsány napjáig a falu.

A Kópó-rétet* a falu és a község számára adtam. Két hold földet bérhatnak extendőnként, adózás nélkül. A elköltözés, pedig minden időben szabad lenni nekik, mindenki szabadon oda szállhat és ha lakását más hová venni kívánja, szabadon minden kiborgatás nélkül elmehet. Ha a faluval kívánót vet a csásár adója végett.

Eötvös 6^a Octobris 1723.

* 4425 □-öl

A megváltó levél eredeti szövege.

» Alább megírt adom tudtára, akiknek illik a vallom. levelemnek rendiben, hogy tekintvén eddig mellettem való alkalmasságukat és jóelműségüket is a Szent Péteri lakóimnak, velek megalkudván léptem olyan önkös és megmáshatatlan contractusra, jölleret mostanra Császárgyűlésre vigye szorint már ez után nem lehetett volna az szabadsoknak lakásokat váltogatni és edgyik helyből másikban menyni lakni.

Primo: megk. szállani kívánván más helyt appostinentia nélkül, adok nekik, és adnak az házi helyül H. 2 extendonként: Földet, rétet.

Secundo: Ki most kockozott vagyon, igazságot megk. adván Idegenyek előtt és nekik adom az Szent Péterinek az Hagla vagy fűpénz per den. 25.

Tercio: tartozásnak új extendo napján foggyatkozás pedig azon áron, valamint közönségesen jól két vagy pedig borul, az bort pedig azon áron, valamint közönségesen jól két vagy szabad ára.

Quarto: Minthogy más helyre költetik nekik lakásokat transferálni, azért edgy extendeigh való hely árenda fixetistül mentesek lennek.

Quinto: Minthogy más helyre költetik nekik lakásokat transferálni, azért edgy extendeigh való hely árenda fixetistül mentesek lennek.

Sexto: Házas kiki szabadon él adharván.

Septo: Az korcsma Szent Mihál naptul fogva Korácson napig az Salme.

Octimo: Az Kópó rétét jól és közönséges körsig márnara adtam és extendonként két hold földet azt bírassák minden census és adósis nélkül.

Az transignacio pedig minden időben szabadon lesznek nekik, mindenki szabadon oda szállhat és ha lakást más havi renge kívánja, szabadon minden háborgatás nélkül elvehet, ha Salvaal mámost vet a császár adója rigett.

Possessio három agilis = nönemes!

*Ex art jelenti hogy a három alvó felesége,
nemesi származású, így férjük nem jöttek
három szabad ember.*

Csizmadia István
Kálmán Márton
Jármótor János agilisok

Nádasy Imre m.p.
Szegechy Ferenc m.p.

A szerződés szerint Szentpéterben telepedők jöbőgy-
telek nélkül szállnak meg, csak házuk után fizet-
nek két forintot esztendőnként. A földüket, réteket
arandiban birták. Két hold mántót viszont in-
gyen használhattak. 72 házhelyet mértek ki,
amit később mind benépesítettek.

A falu körös legelőjének nagysága 104 holdat
tett ki. A falura kirótt hadiadót, amely egyenként
számitották, az elköltözés címén nem lehetett
csökkenteni.

Mivel arandis szelleiként menekültek, egyházi ti-
zedet nem adtak.

Egynyomasos gazdálkodás folyik, így csak
egyes éveken vetnek. A terméseredmények
nagyon gyengék: egy elvetett kőből búza
után kettő és fél ha terem. Kaszáloik boxó-
sak, ligetesek, a Zala árterületén fekszenek, ennek
felhátán az árvák egy évben többször is megönti.
Egy kaszás után egy köröpus kosi szénát, főleg
sásat, tudnak betakarítani.

1721-ben Esterházy Péter birtokában négy szellér ház
van, ezért évi négy napot robotot szolgáltatnak. Még
1670 körül került a Batthyány család révén Esterházy
(1698-ban gr. Festetics Kristóf neje Szegechy Judit, tehát
talán így került Festetics kéze?)

tulajdonába. Zalasszen 100 hold földje van Es-
terházy Péternek.

Felsőáramyodon űslakos család az Agoston fami-
lia. Ezért néha Agoston-Áramyadnak is ne-
vezték.

1721-ben Szentgrót város perbe keveredett a vá-
rat birtokló Batthyány családdal. Rendkívül
megemelték a hegyvémet. Nem véletlen, az ara-
nyodi és a csásfordi hegyen kiváló bor termelt,
amit jó áron el lehetett adni.

Még 1693 ápr. 14-én, akkor a szentgróti hóstát-
ban lakó, de hol Szentpéterben, hol Zalasszen
gazdálkodó Erhart Györgytől 9 hordo' bort vá-
sárolt gr. Draskovich Miklós Sarvári földesúr.

Az 1721-es periratból:

Görvöthe György 65 éves zalasszei lakos, azt
vallja: Az 1690-es években négy évig szentgróton
lakott, emlékszik, hogy a gyalogharadják csak évi
négy nap gyalogrobottól szolgáltak, a lovasok azt
nem. Az utaságot segyveresen kísérték Baktavázig,
Hörvándia. Seneket is a lovasok vitték. A szent-
grótiak az erdőktől szántóföldekkel, rétekkel mő-
ködön irthattak, és jól emlékszik a tanu, hogy
azon istárokat a török segyver miatt, nagy fe-
lellemmel és segyveres kézzel munkáltak.

Mérmely istásnak két-három gárdáját is levágta
a török. (1723 után Szegedy Pál ispánja volt

Zalasszen).
Gyermekei: Benedek, János és Erzsébet.

Erhart György (60 éves) 1690-től 12 éven Szentgróton lakott, immend jött Szentpéterbe lakni. Darabos Benedek lányát vette feleségül. Két fia született Pál, 1692-ben, György 1697-ben.

1777-ben a 93 éves Kócsán Péter tanu ezt vallja egy kihallgatáson: „Az Erhart családbeliek legelőször a Szegedy ország földjein házat csináltak de azt (1723-ban) elmagyarák, onnan mostani helyükre jöttek. Kinek ahol tetették ott csináltak házat!”

Ugyanitt erről a témáról bővebben az 57 éves Boda György így beszél: ... Erhart György, kinek két fia Pál és György vala, nagyobb erővel bírván és a jörszögokon jobban kapván, annak magához való foglalatásában és kiirtogatásában jobban iparkodtak. Sok iprásokat tettek földükben, rétekben.

Horváth György kinek szintén két fia volt, János és Benedek, szolgálatot viselve, a jörszögokkal nem igen törődött, mivel a Szegedy ország gardája (ipánia) volt, János fia pedig az ország földén lakott.

Nemes Darabos Ferenc fiáról, Pálról tudunk, kinek lánya Erzsébet, Horváth Jakabhoz ment feleségül. Darabos Katalin, Erzsébet, László és József éltek a 18. században, Galassugen, Szentpéterben és Felsődranyódon. Darabos Yutka férje Zsanóti Ferenc Szentpéterben lakik.

Szentpéterbe isz családok érkeznek, lassan meg-
szállják a házhelyeket.

Farkas István Kővér István

Szabó Péter

Kajári Panna

Horvath Yakab

Vajda Ferenc

Kulcsár Adám

Kulcsár János

Lakat András

Farkas

Gyulási József

Szűcs József

Aranyosi betelepítők, (valószínű Pelső"Aranyosok)

1735.

Gyöngy György 52 éves

Varga Gergely 43 éves

N. Gladišy István 49 éves

Kun János 55 éves

Mészáros István 67 éves

Varga György 43 éves

Glegedius Márton 84 éves
(45 évig Szentgróton lakott)

1723. jún. 8-án keltetett irat szerint nemes Kővér
József iram egy hold földet birtokosként
ban, (Ezt forintot fizetett egyik Szent Márton
naptól a másikkig) a csurgó kútjánál a gyepű
alatt Bidor Márton szentgróti garda bir-
tokából.

1689 májusában nagy tűz volt Szentgróton, ami a város főutcáját, egyben piacterét elhamvasztotta. Ekkor megrongálódott a palánkviselés is. Hamarosan rekiváttak a házak újraépítéséhez. A palánk kijavítása azonban nagyon vontatottan haladt.

1690-ben Péteri András vajda (várpasancsnok) átadja a várat a német szoldosoknak.

A szoldosok durva hatalmaskodásai ellenkezésre keltették a semmirekült gazdákat.

Ekkor, szinte minden környező faluban találunk korábban Szentgróton szolgált lakókat.

1732. VIII. 25. Kémes Póty Erzsébet (aramyodi) Csillag Franciska put indít korbél Ferenc ellen az aramyodi szőlőhegyi résig megvesztése ügyében.

Póty Márton édesatyja után neki esők legyenek korbél Ferenc birtokában lévő ingatlanok. Bizonyítja, hogy korbél Ferenc atyjával korbél Andrással testvérek lévén, sok esztendőig együtt gazdálkodtak, szereztek az aramyodi hegyen lévő szőlőjüket és a Zala-
megyei egy házhelyet a hozzá tartozó 14 hold földet és két darab rélet. (En aramod egy fél jöthény-telekkel) Megveszté az aramyodi hegyen lévő Csurgó meveszté fenyő parlagot.

Ebben az időben még nagyon sok a csallós, fenyő műveletlen terület. Művelt terület: A Kárpát oldal, Dicső oldal, a Porcöntő, Hegede völgy, Lóti oldal

1738. II. 13. Orbán Erzsébet, Gausser József kapitány felesége rönnyeltyesen tiltakozik a Martonfalvay anyai ágon őt illető SzentPéter községben lévő birtokait elidegenítése ellen.

1730-ban a kiöföli forrásokból tudjuk háza volt
Salarszege Horváth Györgynek, Horváth Benedeknek,
Fóth Mártonnak is természetesen a Szarabos család-
belieknek.

1730-ban említik az alábbi dülönceket, természetesen
már a nevek azóta megváltoztak:

Szentpéterben: Gyalogrútbán, Nyárkásra dülöben,
Hossziakban, Erhart pajtáskertjére dülöben,
Rókakakara dülöben, Egerfejben, Balitra dülöben,
A szentpéter-i malom előtt a kutaknál,
Bodóiban, Kala mellett a gyalog kellőn,
Pingelliben való rét.

Aramyodon: Hársosra dülöben, Pást dülöben,
Gyakadcsra dülöben, Hegede völgyben, Csizsárban.
Szentpétert megközelíteni két úton lehetett, ke-
letről Turje felől, a Szentgrótról Peresztég felé
vesető hárta út felől. Nyugatról volt a fontos-
sabb az út a falunak, mert ezen lehetett a sző-
lőhegy felé közlekedni. Itt nem lévén más gáz-
lón, ahol legcélszerűbb volt a kál, lehetett szekér-
rel átkelni. Gyalog a gáló mellett átkelhetett,
nyárfákon közlekedtek. Ez tűrőnek nevezték.

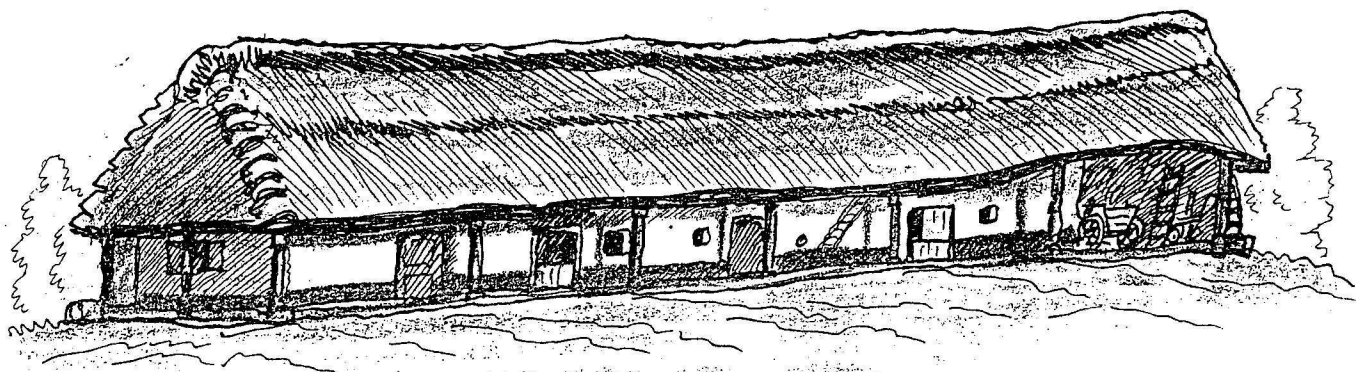
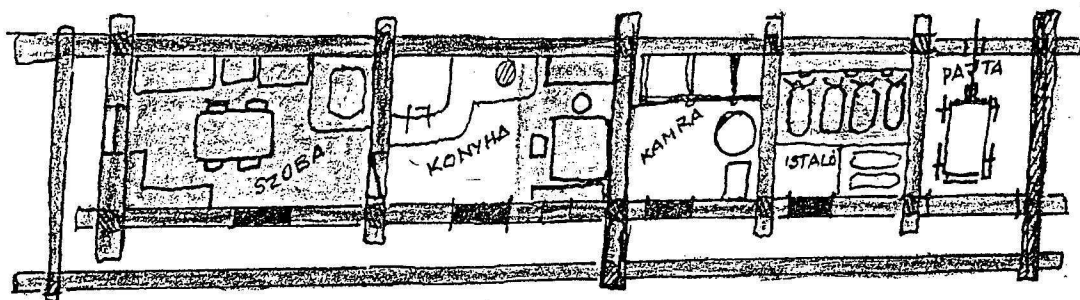
Itt állva volt akkor nagy kényelmetlenség,
a szentgróti, vagy a Szalabéri hidakon volt le-
hetőség a hegyre menni.

Ezen úton van rámosott szék, például
Berén ahol 80 öl hosszú híd volt:

Gyalogos egy bécsi dömört,
Lovas egy magyar dömört,
Három szekér két magyar dömört,
a megrakott szekér négy magyar
dömört fixetett.

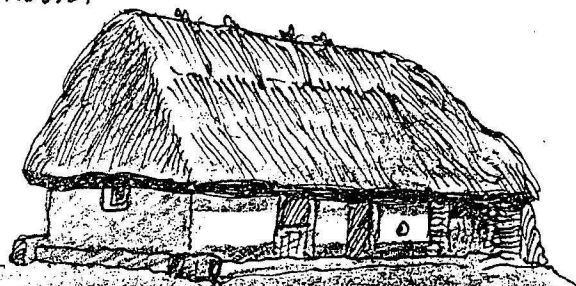
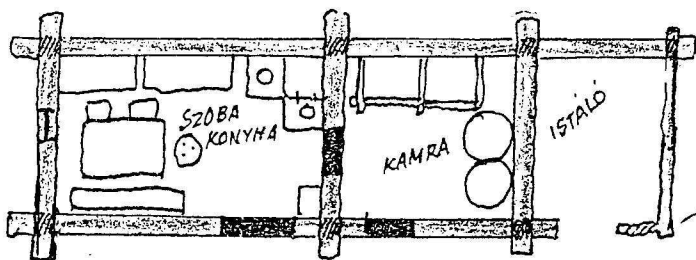
Mivel Szentpéter temetője, egyben a Felsőárványos és Zolarkug temetője is volt. A Zolarkugi hegytetőn két temetőbe sokszor, főleg erős időben, a halottat kivinni nagy nehézségbe ütközött.

Falunkat a halomtelepülés típusába lehet sorolni. A házak előggé rendszeretlenül épültek. Sok udvarban akár két-három ház is volt.

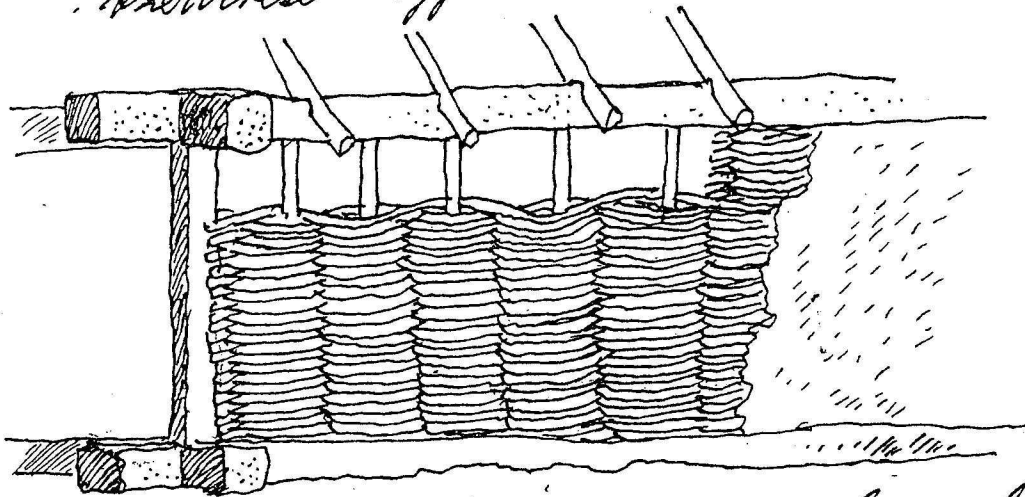
Jobbriódu, fél telekkel rendelkező jobbágy, vagy kecskéses lakónak az 1730-as években.

 Lepadlósolt mennyezet

Egyeskorú esellőkhöz a háborús idők alatt gyakori volt kem szappal, három szalmával fedték, ha legett, viszonylag hamar újra lehetett építeni.

Az 1730-as évekből már maradt fenn az 1950-es és 60-as évekre, főleg a szőlőhegyekben, korabeli épületek. Mivel ilyenek bontásában részt vettünk, a falak szétverése nagyon nehéz volt.

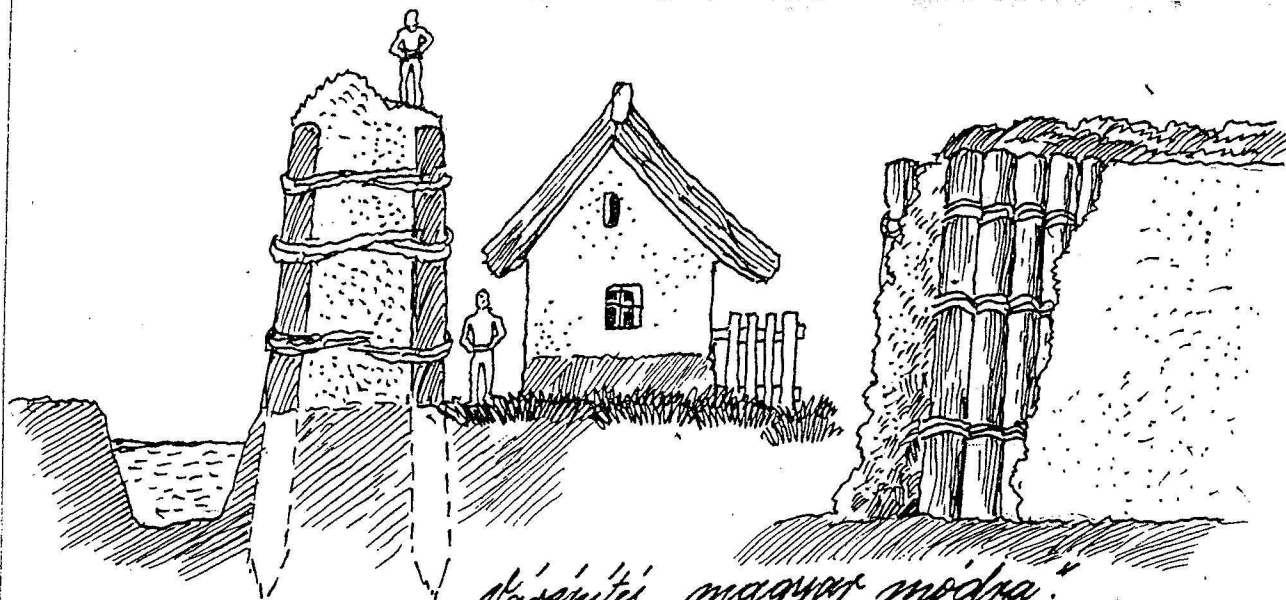

Különösen nehéz volt az olyan baromfi-fal bontása volt körülményes amellyik valamikor leégett. Paticsfal, hiszen agyagos sárral tapasztották, így megkeményedett mintha az egész téglából lett volna. Ilyenkor a fehér összekötő gipszt kellett pótolni. Ez látszott is a bontásnál a falakon.

Ezt a házeépítési módszert, ahol sok nyírfai és mogyorófa szőlő volt, nagyon elterjedten alkalmazták.

Nagyban a vaserépítés, magyar módszer is így, ilyen módszerrel folyt.

A 17. század folyamán nagyon sokszor dolgoztak ingyen a vaserépítésknél. Ett nagy gyakorlatra tettek szert, amit otthon a házeépítésknél hasznosítottak.

Várépítés „magyar módra.”

Az árokba kitermelt földet az oszlopok közé dörgölték.

Rendkívül ügyesek voltak ezek az egykori emberek a fa megmunkálásában. A híd hiánya mindjobban tarthatatlanná vált.

Végül 1751-ben építettek hidat saját erőből a falán. Ezek az emberek építették újra a sokszor leégett malmot is.

Érdekben 1715-ben Polkai János veszprémi püspök megrendítette az elpusztult zalaszegei plébániát. Szentpétert és Aranyodot az újasszevessé szent gróti plébániához csatolták. A régi zalaszegei temető, amely az egykori romokban álló templom körül volt, lett a temetőhelye a szentpéterieknek és a felsőaranyodiaknak egészen 1855-ig.

1745-től a falunak van tanítója, aki jegyző is egykoronában

1738. III. 19. Az ágostonaranyodi (Felsőaranyodi)
Sipos Márton és László szabad gazdálkodók
asztályleveléből kijut kapunk egy átlagos
aradai anyagi helyzetéről. (28. IV. 11. 52.)

A Sipos-hagyaték állt 4-5 hold rétől és
8 hold földből. A gazdaságba az alábbi ja-
vak tartoztak.

2 herélt ló és egy vémhes kanca 41 forint

1 szemleszőrű tehén 8 forint

1 tarka tehén 10 forint

hármadfu "sző" 4 forint

Házieszközök: Kocsi, borona, eke, horosú és
rövid lónc, borsógató nagy fűrész, (málka-
fűrész), két nyereg, viseltes bőrszaimok,
viseltes hímek, rudaló kötél, kapacs,
asztal, székek, farostok (ágyak), tányérok,
cserepedény, polyvasonó vas, fasszerzemek,
káposztáshordó, csőbör, három oldal
skalonna, tűrka, rozs, arpa, hajdina, zab,
kukorica.

Szállmában nagyon ötven kereszt.

Van a Zalaszegei bencében még egy darab írtás
rétjük, amelyet nem sok idővel exedott
vettek írtás alá és exideig sem lett tisztán
kacsa alá való, sok munkát foglal ma-
gába.

1727 nyarán Gyentőre, Zalaszeg, Aranyod lakóinak
a tilosban talált marháit a túrjai prépostság "is-
pánja" behajtotta Gyentőre, az erdőbe.

Egy 1648. aug. 20-án Szegedre költöztek egy összeírás a
faluból elköltözött jobbágyokról és szülésekről. Összesen
23 gazdáról és családjáról van szó. Ezek a családok
ingóságukkal együtt földterületek és egy részük Szent-
péterre, más részük akkor újratelepülő Kécskre költö-
zött.

1745-ben a falu földesura Szegedy Ferenc keszvéri
megye alispánja és Nádasdy György örvége,
Marffy Anna.

1745-től a falunak van tanítója. Váloszinű a szent-
göti iskolájának Csor György mester, aki még 15 év múlva
is itt működik. A tanítót a lakosság, a plebánus
és a földesúr együttesen alkalmazzák.

Tanulója minosén, így mint költöz és jegyző is
tervezkedik.

A tanító bére:

Minden pár 12 denárt fizet neki évente, aronkivül
kap házasparonként $\frac{1}{6}$ köből keménygabonát.

Minden nyomóról (termőre földről földről),
egy hold szántót kap a gazdától.

Egyben jegyző és hármagosa is.

A jegyző munkájáért kap a falutól évente 2 forintot.

A hármagosa a gazdától az aranyos helyen
szabadon képezhet bort.

Fémtári kikészítésért, enklésért 16 denárt.

Halottvirrasztásban éjjeli és nappali enklésért 25 denárt
kap. Évi jövedelm általában csak 25 forintna ment fel
még 1770-ben is. 1746-ban csak évi 14 forint 59 krajár.

1746-ban már 46 pár van és tíz örvég.

A tanító földjét a lakók művelik. Szoba, konyha,
kamra a tanító lakása a földesúr által adott helyen.
Tanszoba nincs.

Ex az iskola a mai helyen állt, mert a kőrösből
is ennek helyére építették

1748-ban 39 lakos van a faluban. 1750-ben a gaz-
dák száma 30, akik birtokában 22 db igazsá-
lat, 17 darab fejestehen és 5 borjú volt.

Orosz vetés (búza, rozs) termett nekik 56 mérő.
3501,68 liter) Egy rozsosnyi mérő 62,53 liter
Boruk termett öszezsen 167,5 akó.

1750-ben összeint szerveződés zsellérek névsora:

1. Gulás Pál	16. Lóvas Ádám
2. Kemeth György	17. Sebester György
3. Molnár Ádám	18. Horvath Andrási
4. Kemeth Mihály	19. Ekker Andrási
5. Ripsi István	20. Köcsán Péter
6. Vörös Márton	21. Kelemen József
7. Gyulási Zsigmond	22. Horvát István
8. Duro Imre	23. Halász György
9. Szilágyi István	24. Halász János
10. Barath Ferenc	25. Agoston Mihály
11. Ács György	26. Takács György
12. Kovács János	27. Molnár János
13. Rohonci János	28. Varga Ádám
14. Rohonci Márton	29. Kovács Mihály
15. Rohonci István	30. Szabó György

Nemesek: Erhart György / 1743-ban jegyzik le.
Erhart Pál / 1742 - " - " - "

oroszári Berecz familia / 1741-ben jegyezték le

Berecz László (1772. III. 9.)

Gyenes Mihály és György 1763. ifj. Mihály
1764. III. 18-án jegyezték le.

Szentpéter Kelemen Mihály, János, József és János
bejegyzése: 1746-ban.

Köves József 1728-ban bejegyzése. Sebástya, Ferenc.

Nagy János alsóörögcsai szarmarás, bejegyzése 1781-ben.

Kemes Péter és Ferenc, bejegyzése 1742-ben

Földmű Péter bejegyz. 1752-ben

Marka Márton 1762, Marka Mihály 1781-ben bejegyez-

te, Karakay Mihályt 1794-ben jegyezték be.

A kalaszegei Darabos József, László, Erzsébet, Katalin, Pál.
Bejegyzése 1670-ben.

Az 1723-25-ös örvággyűlésen szigorú kikötöttek:

"Jobbágyi állagotban lévő embert nem szabad meg-
nemesíteni, míg arra út szabadon nem bocsátotta,
különben a kiváltság nem érvényes és a nemes-
sévével bíró tovább is szolgál."

Az elmúlt háborús időkben csak az emberek a kör-
nyező néphozzával szolgáltak, vagy ők, vagy elődeik.

Úrszolgát évtizedekig alig, vagy nagyon keveset kap-
tak. Nagy harcok után, mivel, más birtokra költöz-
tek, Bathymy szabadon bocsátotta őket.

Hegyvárnát viszont fixtrioék keltették.

Szentpéterbe való betelepüléseikkor úgy is a szer-
zőkessen meghatározott módon kellett a ház-
hely után költözni.

1777. apr. 9.

Országlevelél N. Darabos Katalin, Erzsébet, László és
József, valamint Horvát János, András, János,
László, Mária, Katalin és Erzsébet között a N. Darabos
Benedek és Ferenc után maradt nemesi birtokok-
ról. / 26. Inquisitionem. 1777. F. 100. 20 N. 100)

A harmadik tanú, Horváth Péter k. b. 89 éves
szentpéteri lakos Szegedy Ignác árendás mellett
így emlékezik:

"Lehet már 66 esztendeje, hogy a tanú Szalaszent-
péterben lakik (1771) ottan ifjabb korában molnár-
legényiség, utóbb gazdáságot is viselve, gyakrab-
ban néhai Darabos Benedek és Ferenc után való
asszonyokkal és utódaival együtt.

Ől tudja, hogy ... Szalaskegi és Szalaszentpéteri
részt puszta, (lakatlan), részt falu határában
a néhai Darabos Ferenc és Benedek utódaival
maradtak házhelyek, szántóföldek, rétek, szőlők
és a Szala vízében halászó helyek, amelyet a tanú meg
is mutatott.

Ugymint a szalaskegi határában házhelyet, (a házat
már elbontották róla) északra a baltavári gróf Festetics
uraság, délről Szegedy Ignác uram földjei körött van.

A tanú megmutatta az egykori ház romjait ahol
a kemence is látszik még. Emlékezik rá a tanú,
hogy Horváth Benedeknek, mint Darabos örököse
háza és prajtája volt rajta. Most is (1777-ben) a
Darabos örökség után, úgy mint Horváth Erzsébet,
Benedek és János utódai bírják.

Még tudja a tanú hogy ezen házhelyeken (egy egész
jobbágytelek tartozott hozzá, 24 hold szántó, k. b. 8
kassas rét, rétcséret, négy szőlő) tartozando földes-
ből, rétekből és szőlőkből az Erhart Jánosra, és Ferenc
örökösei földet és rétet örökölték. (Erhart Pál, János)

Halászó' nízét, a Szalaskentpéter és Szalaszeg határai között a Szalában meg is mutatott több tárral együtt a hivatalos embereknek.

Most is (1777-ben) az aranyodi hegyre menő gyalog-súnyu alul (délről) a Szala erében tartanak rekess-téseket, melyeket a tanú látta, hogy a varsáikat a Horváth örökösöknek valakik elragadták.

Jól emlékezik a tanú, hogy a néhai Zsanoti Ferenc, aki Darabos Gyútha férje volt, a tannak mondotta is amint vele együtt az aranyodi hegyre mentek, megmutatta a rétet, mondta, hogy ez a rét is engem illetne, de az Erhartoktól semmineműdon nem tudjuk elvenni?

1750. ben Aranyodon az alábbi adózók lakenak:

1. Bakos István	8. Hegyedes István	Felsőaranyod (Agostonar.)
2. Földi Ferenc	9. Páslér Antal	1. Böke Mihály
3. Szántó János	10. Kiskás Márton	2. Odor György
4. Varga János	11. Szántó János	3. Sipos György
5. Nyőgeri István	12. Felmár György	4. Finta István
6. Takács György	13. Kövesi Ferenc	5. Agoston János
7. Juhony György	14. Somogyi Mihály	6. Kálmán István
	15. Göbacs György	

de 1735-ben a szentgróti perirat szerint aranyodi ille-tőségű tanúk az akkor felvett meghallgatáson

ezek voltak: Agoston János 50 éves, Szentgróton lakott.
Hegedűs Márton 34 éves 45 évig Szentgróton lakott.
Kun János 55 éves, Miskáros István 67 éves,
Varga György 43 éves, Sipos György 52 éves,
Varga Gergely 43 éves szabados, mindannyian
45 évig a szentgróti hivatásban laktak.

1752-ben egy nyári szünet alkalmával a malmot
willámcsapás ére és legett, de még abban az évben
felépítik. 1760-ban írják gr Batthyány János per-
iratában egy említés történet, így: „... malma
elpusztulván, kisebb is tőle miatt megemé-
sődve...” (Dóber Viktor közlése. 1964.)

1757-ben Szentpéterben 301 lélek van, akik fel-
keret szerint így tagozódtak: 194 katolikus,
36 lutheránus, 2 kalvinista. (Égyházi összeírás)

1768-ban Urbariumot kap a falu, ~~ahol~~ kapcsol-
tak kilenc kérdést.

„Mi alulírottak szentpéter, ezen J. N. Zala Vár-
megyei helységben bírók és esküdtek, és többwa-
lakosok vevén, az alább következő kilenc kérdé-
sekre a jelen lévő urak által megkérdeztetvén
hitünk letételi után ehképpen nyilatkoztak,
módszerint bizonyágot tegyükt.

Kérdés:

1. Milyen Urbariumok voltak?
Ezennél e mostanság?
Azok mely időtől fogva
hozzátak be?

Felelet:

Mintegy negyvenöt exten-
dije (1723-ban) hogy ezen
közéget megszűltetük,
akkor a földesurakkal
megszűltetve léptünk, amely
megszűdést a városi
bírótanácsnak bemutat-
tuk akik is pecsétjükkel
törvényesítették.

2. Akol pedig semilyen Urbanium nem létezik, milyen természetű, vagy régi másként nevezett adózatok? Milyen régen kezdődött?

Fellet: Minthogy eddig az előadott természetű szerint adóztunk és szolgáltatunk. Semilyen más adóztatásra nem kényszerítettünk.

3. Akol sem Urbanium sem természetű nem található, a földművelésig nem is lehetett volna adóztatás és szolgáltatás létezik? Mikor vezették be?

Fellet: Állandósága lévén mindenképp azon természetűnk, nem fizettünk és nem szolgáltatunk mást, az iraságtól nem is erőltettünk.

4. Milyen huszonvétel és hármasságai vannak ex helyiségek?

Fellet: Tízévi időnk minczen, ha épülnék való föld vagy tüzifát, vagy hóvörösközés pénzűt szerzeni akarunk, a természet földesiraktól pénzzen, vagy szolgáltatást kell beszerezni. Munkánk, minden extendóban, hasonló módon, más városig földön, pénzben meggyezve, vagy felcsúrással az erdőben, vagy felcsúrással mezőnkbe be.

5. Hármasság és milyen munkásoknak és népek tartoznak egy egész helyes jogbizonyosítás. Hármasság és hármasság (v. közből) mely egy föld földben? Garfut lehet-e kasszálni?

Fellet: Hármasság sem erdőnk, sem földünk, sem rétünk minczen. Egész vagy fertályos lakos minczen, hanem akor nagyobb, akor kisebb hóvörösközés van is, a természet szerint adózatunk. Hármasságokat és népeket más adóztatás szerint bírnak, mert városainkban lévén, extendóként hol egyikenk hol másikenk gondviselője által osztja föl.

6. Hány napi robotot és hány
exkorrel szolgáltak eddig
a jobbágyok? A fogattal
történő szolgálat oldamenet-
tel és visszatéréssel szám-
olták-e a jobbágyokat?

Félelet:

Exkorrelészek vagyunk,
semminemű szolgálatot,
sem fogattal, sem napcsam-
mal nem tesszünk.

7.
Hilencedet adnak-e?

Félelet:

Hilencedet vántofoldaiunkról
azert nem adunk, minthog
exkorreléssel bírjuk azokat.
A romszédos uradalma
szekcsit nem ismerjük.
Mi ajándékokat sem adunk.

8. Hány elhagyott
ház hely van, mikor
mickből maradtak
pusztán és hol
bírják?

Félelet:

Helységünkben pusztá há-
hely egy van. Pusztán azert
maradt mert vízes helyen
vann, így lakhatatlan.
A helység csordása használatja.

9. Szabadon költöz-
vagy örökös jobbágyok-e?
Szabadok-e?

Félelet:

Exkorrelészek lévén mind-
nyájan szabadok vagyunk.
Örökös jobbágy nincs köztünk.

Mivel exideig exen helység lakosai egyházi tizedet
nem adtak, tovább is attól szabadnak lenni foggya-
tottek.

Papás György öregbire,
Pál György kénbire,
Kovács Péter
Köves István
Mészáros Matyas
Gyulási Pál

1770-ben Maria Terézia császárnő rendelkezése
nagy népességszámlát rendelt el, ami
felért egy újoti népszámlálással.

Saját házzal rendelkező megköltözött lakosok

SORSZ	NÉV	HAZAD HELY. SZ.	ADÓZÓ HELY. SZ.	SORSZ	NÉV		
1	Varga János	3	2	32	Győző György	4	2
2	Szabó György	4	3	33	Bajnai Mihály	4	2
3	Horváth István	5	2	34	Ketz György	5	2
4	Buda István	5	2	35	Pácl József	3	2
5	Molnár Ádám öv.	4	1	36	Qizmadia György	3	1
6	Zanati Ferenc	6	5	37	Papai Ferenc	3	2
7	Hegedűs István	6	2	38	Rohoncki János	8	4
8	Szabó József öv.	5	3	39	Rohoncki Márton	7	4
9	Vörös Ferenc	6	2	40	Nóvák Mihály	3	2
10	Pál János	4	2	41	Körösgy Ferenc	4	2
11	Kinethi Máttyás	3	1	42	Szász Pál	10	3
12	Gyulási Pál	7	4	43	Bognár György	4	3
13	Takács János	2	2	44	Kövecz István	4	2
14	Bécsi Mihály öv.	4	2		ÖSSZESEN	200	105
15	Borbély János öv.	3	3				
16	Pál Mihály	4	2		A község szolgálói		
17	Málovits Ferenc	4	2		(saját házzal nem rendel.)		
18	Rumi György	4	3				
19	Horváth István	6	2	1	Horváth Mihály család	3	2
20	Rádai János	5	2	2	Horváth Márton juhász	2	2
21	Belodi György	4	3	3	Bakonyi István kanász	4	3
22	Nemes György	4	2	4	Molnár János kocsm.	4	2
23	Rózsa Ferenc	7	2	5	Vajda Ferenc molnár	11	7
24	Gyulási Sigmund	4	2			24	15
25	Gyulási Ádám	2	2		ÖSSZESEN:		
26	Takács György						
27	Hetesi András	4	3				
28	Horváth András öv.	4	2				
29	Szabó György	4	2				
30	Szász János	6	2				
31	Rohoncki Márton ^{kiev.}	7	4				

Saját házzal nem rendelkező zsellérek.

SORSZ.	NEV	CALAB LELEK SZ.	ADÓZÓ	SORSZ.	NEV	CALAB LELEK SZ.	ADÓZÓ
1.	őzv. Ripsi István	1	1		Mis telken lakó nemesek		
2.	őzv. Pál Ferenc	2	1				
3.	őzv. Benő Imre	1	1	1	Erhart Pál feleségével		
4.	őzv. Litkei István	3	1		és gyermekeivel	5	
5.	őzv. Hári Márton	3	1	2	Köves Sebestyén feleségével		
6.	Bokon Imre őzv.	2	1		és gyermekeivel	4	
7.	őzv. Gerencsár György	1	1	3	Salamon József	3	
8.	Horváth László	5	2	4	Bartha Márton	5	
9.	Jakác Barakolomán	1	1	5	Kelemen János		
10.	őzv. Keineth Barbara	1	1		uradalmi ipán	8	
11.	Rózsa János	1	1	6	Berecz Pál őzv.	6	
12.	Horváth József	4	2	7	Köves Ferenc	5	
13.	Köves Ferenc	3	1	8	Nemes Péter őzv.	3	
14.	Grábó János	3	1		ÖSSZESEN	42	
15.	Horváth Erzsébet	2	1				
	Összesen:	33	19				
	Ujjonnan betelepültek						
1.	Bancsi János	8	7				
2.	Bancsi János	4	2				
3.	Gárgó József	3	2				
4.	Jukana Barabás	2	1				
	ÖSSZESEN	17	12				

1769-ben 13 nemeset látnak össze:

Erhart Pál
Erhart Ferenc
Böröcz Pál
Ferencsik Adám
Kelemen István
Köves József
Darabos László

Köves Sebestyén
Grábó Mihály
Bartha Mihály
Törös Ferenc
Kelemen Mihály
ifj. Erhart Ferenc
Darabos József

"Az említett nemzetre megjegyzendő, hogy bár nagy-
reiknek idegen telken él, nemességek él, itt irattak össze
és vagyonukat is itt jegyezték fel. Ők azonban - kivéve
a felsorolt két személyt - a faluban magán közbir-
tokosságot gyakorolnak."

Klemen János uradalmi ispánra vonatkozóan ezt
írják, ... mint újonnan befogadott, (1746-ban jegyezték be),
idegen telken lakó nemesség a vagyonát az utasítás
6-ik pontja szerint kell feljegyezni. De a rovatokba
beírt vagyon, a főr kivétellel, a földekről mint
mossági ispán évi fizetéséért engedtetett át neki
a földesúrtól. E földeken kívül más jövedelme nincs."

Saját telkükön lakó nemesség lélekszáma 18 Házi tagjai: 13
85 család lélekszáma 368 176 adóval
csigledy László tamtó: 3 lelek
1 korcsai új betelepült évi jövedelme 3 forint
25 pozsonyi mértőre való kukorica termett. (1 pozsonyi mértő 62,53 L)
Szőlőterület 357 kaposnyi
A községnek van jövedelme:
halászatból, 3 hónapig termékesből
A falu birtokában van:
2 hold szántóföld
14 szeker szénát termő rétje, melyet Szegedytől évi 5 forint évi bér ellenében használt.
Kára a falu áradoisaiból származik, amely az agókina és a sárga kesztesége 80 szekér.
A falu mellé és a faluban 378 db fűzfát ültettek.
A községben van 41 db igazállat 35 tehén 47 disznó.
Termett 171 pozsonyi mértő kúza, 247 pozsonyi rozs,
34,5 pozsonyi m. árpa, 35,5 pozsonyi m. zab, hajdina 0,5 p. m. hajdina
Vajda Péternek molnárnak 7 felváltó gyermeke van,
rendelkezik: 6 db igazállattal, 2 tehénnel, 2 db disznóval
35 pozsonyi mértő kúzával.

A nemeseb körül 10 személy adózik, akiknek
birtokában van:

6 db igazsálat, 5 tehén, 4 disznó, 11 poszony:
mérő lúca, 14 poszonyi mérő rozs, 3 posz.
mérő árpa.

A község molgáinak van: (6 adózó felmőth-
nek)

2 tehén, 5 posz. mérő rozs.

A gazdáknek a helyvadászok szőlőkben
termett (297 kapos szőlő után)

446 urna bor.

1771-ben 62 család van a községben

242 lélek

Glikoricatermes: 185 posz. mérő

Bortermes 554,5 urna

A Szentgyörgyön, a rom kath. plébánián levő Historia
Domuscol: Hírműs írás született, egy fiú és
két leány.

1777-ben a tanító Pallosi György

A két Aranyodról ezt írja Thury Alajos a szentgróti
plebánián írt Historia Domustan 1854-ben:
„Aranyod egyik legrégibb helységek közé tartozik.
Szentgrót város iromái szerint már 1510-ben
létére. Régekte házak csupán a mostani Felső-
Aranyodon voltak, és csak a múlt század végén
kezdték Alsó-Aranyodra építkezni jobban, ahol az-
előtt alig 4-8 ház volt.

A török pusztítás alkalmával Aranyod mint
„utbassó” helység nem maradt érintetlenül. A Go-
mogyi családban hagyományképpen él, hogy
egyik ősiüknek, Gomogyi Balásznak a két fiát a to-
rók katonák elfogták, és a kamissai börtönbe elvit-
ték. Az atya kitérve elment a börtönhöz könyörögni
gyermekéiért, de siker nélkül, utoljára csak bo-
csajtották el: ha még egyszer eljön a gyermekük
esét veszteti, fejével lakol. Így reményét vesztve,
keseregve tért vissza a kesergő atya.”
Ennyit ír a múltból a képlán úr. Az adóösszeírás
szerint 1745-ben Alsó-Aranyodon 75 katolikus,
6 evangélikus és egy református van.

Felső-Aranyodon, ahol a Csizseri majorja van
Szegedy Ferencnek és özv. Nádasdy Imréné-
nek, 18 pár katolikus egy pár lutheránus
van.

1746-ban Alsó-Aranyodon 20 pár katolikus és
2 pár evangélikus él.

1754-ben Alsó-Aranyodon 135 lélek, 94 katolikus,

8 evangélikus. Felső-Aranyodon 76 lelek és,
48 katolikus és 7 evangélikus van.

Tanítóink mincs. Szentgrót filiája.
Párbér 20 denár, összes 1 forint 20 denár.
Alsó-Aranyodon, párbér 20 denár
összesen 3 forint 60 denár

Aranyod község névlistája.

1768. ápr. 9.

Ami 1768. ápr. 9. Tekintetes Mexxő-
Szegedy Szegedy Ignác Varságnak járan-
dó hegyvámjának Lajtstroma az Aranya-
di hegyről.

NÉV	YÖDÖR	ICE	NÉV	YÖDÖR	ICE
Pohoncsi Márton	5	2	Kolosvári András	1	15
Horváth József	2	2	Sohányosné	3	2
Pápai Ferenc	2	2	Nemes Péterné	4	6
Szarka Márton	2	5	Csotár József	-	13
Erhart János	4	16	Nemes József	-	13
ifj. Erhart Ferenc	8	12	Nemes Julianne	-	13
Pápai György	3	11	Hagedűs István	-	13
Molnár István	4	9	Mulván Péter	9	5
Ódor József	1	4	Kéman István	5	10
Kémeth Máttyás	2	15	Bőza István	4	1
Somogyi Pál	6	11	Györke Ferenc	3	1
Hodász István	4	15	Beledi György	1	18
Sáckeres József	9	-	Varga János	4	12
Ginos Márton	10	11	Kovács János	1	4
Kovács János	3	1	Buda Józsefné	2	13
Vigh János	1	-	Kolmon Miklós	1	16

Név	Vödör	Ice	Név	Vödör	Ice
Worman Mátys	1	8	Rogan Balásné	4	14
Rohonczi János	9	6	Grúcs Pál	3	1
Répcsiné		12	Nemcskei nülstül	-	13
Ruklis Péter	5	1	Horváth Andrási	3	16
Fisli Mihály	5	1	Lohonya György	3	-
Halász György	1	11	Karácson Mihály	2	5
Körösi János	2	8	Bekes	2	5
Vajda István	4	1	Molnár Andrási	3	-
Kertai Mihály	9	13	Buda István	10	8
Odor Eva	-	13	Agoston Jánosné	16	1
Oláh Mihály	1	4	Sáros György	13	
Gruntó Pál	3	8	Odor János	-	9
Grábó Péterné	3		Mondor János	-	9
Homogyi József	-	13	Nemes Mihály	4	12
Grábó Pál	20	2	Nemes István	2	2
Grábó Ferenc	4	8	Pinter Balázs	-	13
Kajári Mihály	-	13	Sáros Antal	3	3
Farkas György	3	-	Tarsoly Ferenc	3	2
Pál Márton	2	13	Kelen György	3	2
Pál János	1	13	Jakab Péter	2	15
Pál József	2	6	Barbél Pál	9	14
Károli György	2	13	Dóme János	1	2
Kassan János	6	10	Vajda György	3	-
Grábó József	4	18	Jákó István	2	2
Kovács István	12	10	Jóth Imre	4	4
Horian János	1	18	Lohonya György	3	16
Salamon József	2	9	Márkus Ferenc	3	1
Ehart Pál	5	-	Bakos János	2	-
Jákócs Márton	5	-	Jákócs György	4	8
Nagydes István	2	18	Pavai József	6	15
Imre Pál	3	1	Jákócs György	-	17

Név	csősz	1c	Név	csősz	1c
Horváth Mihály	3	5	Fóth György	3	8
Nemes András	2	5	Bálint Larkasné	2	7
Grábó János	8	9			
Sárföldi Ferencé	2	13	Bálint István	17	-
Bognár Máttyás	2	9	Rumi György	4	13
Ódor Mihály	1	15	Szigeti Ferenc	3	7
Kurin Grábó János	4	2	Takács Mihály	4	13
Nemes György	2	3	Varga György	7	15
Molnár Pál	5	1	Horváth Péter	4	-
Káldi István	2	1	Jonás János	7	11
Fóth János	2	2	Pál Márton	13	5
Csillag Ferenc	1	10	Könnyű Ferenc	2	10
Kosa Grábó János	1	10	Herczeg Ferenc	2	9
Ódor János		17	Papri István	1	13
Marfi Sándor		12	Kun Károly nőlelt	1	-
Bognár Mihály	9	14	Takács Pál	3	10
Nem ipa nőlelt		13	Molnár Ferenc	-	13
Bognár István	1	18	Kelemen Mihály	1	15
Papp Mihály	3	10	idj Róthonyi Márton	2	5
Sánnai István	3	12	Nagy Ferenc	2	5
Hosszú János	7	14	Kelemen József	4	13
Hosszú Márton	3	2	Sághy György	3	9
Róza Péterné	1	10	Horváth Istváné	1	7
Nemes Mihály	1	3	Hosszú István	3	12
Sághy Mihályné	5	12	Sipos József	3	-
Grábó István	1	10	Luczi Ádám	7	11
Novák Mihály	1	-	Rádló Benedek	7	17
Takács János	2	12	Kun András	7	-
Pál Ferencé	3	-	Kun János	7	-

Név	csőbör	léc
Kelmen Andriás	9	-
Hetési Andriás	5	4
Róza Pál	4	1
Bakics Ferencné	10	2
Kémeth Pál	2	3
Molnár János	5	6
Török János	2	15
Ódor Ferenc	-	17
Tóth Adámné	2	4
Vörös János	1	10
Mészáros János	5	-
Mészáros Pál	4	3
Hári Mártonné	2	14
Katona György	3	9
Laki Mátyas	2	10
Bolla György	1	18
Bolla János	2	2
Róza György	4	14
id. Erhart Ferenc	15	8
Ulvár Mátyas	3	11
Kulcsár Adám úr	13	4
Bilicz Károly	3	7
Takács Pál	-	13
Tóth Mihályné	3	6

Hogy ezen hegymánót avar-
mod szerint nettem be.

Aranyos 1769. márc. 2.

Kelmen János János Mexsö-
szegedi Szegedy Ignác irányig
irányja.

Josephus Pida

1962-ben részint visszavonul-
lések után, idős emberek em-
lékezték még a filozofia elötti
mólokra.

Férfiskövek:

Járdahír, fehér fűszereket,
Lendarka, Farkas, Ragaszkodó

Vörös fajták:

Fekete fűszereket, Pitosvillas

Ismeretesek még az évszáz-
adokig természetű szőlőfaj-
ták: Majoránna, Kentaúr,
Citromos, Csukásörvös, Lendarka,
Orvénys, Heggyes.

Ismeretesek még az évszáz-
adokig természetű szőlőfaj-
ták: Majoránna, Kentaúr,
Citromos, Csukásörvös, Lendarka,
Orvénys, Heggyes.

1 uva 13,6 l. 1 pint 1,5 l
1 hold szőlő 864 m²-al = 1 szőlő = 4-5
1 köböl = 5 pint, 1 tina = 6 pint
Heggyes 1 hold szőlő után 5 köböl
(25 pint = 37,5 l)
1 ördög = 11 pint 16,5 l

1777-ben szinte keveredtek a Darabos család tagjai az egykori Darabos nemesi birtokok örököseivel.

Judniüllik az 1730-as években Darabos Katalin, Erzsébet, László és József után Horváth Létván, András, János, László, Mária, Katalin és Erzsébet tulajdonúba nemesi ingatlanok kerültek.

Kérdés:

1. Valja meg a tanu, hite, leteteli, (esküteteli) után tudja-e itt N. Szala Vármegyében, Szalasxégi és Szalasxentpéteri, réis szerint purita, réis szerint helyszig határáiban, néhai Darabos Benedek és Ferenc utódaira milyen háshelyek, szántóföldek, rétek és mólók és halászó vizekben való örökségek maradtak, ha tudja, mutassa meg a helyszínen.

2. Azon háshelyeket (amik az egykori egész jobbágytelekhez tartozó háshelyek voltak, NL) mostanában kik bírók, kik a birtokosomásokaik, milyen nevű telekben és dűlőben feküsznek?

3. Azon a háshelyeken régente voltak e házak, azokon most vannak-e? Amelyeket a nevezett Darabos Benedek és Ferenc elárasztott utódai és különféle névvel nevezett családtagjai bírnak, úgy mint még földeket és réteket mennyire való?

1. tanu a szentpéteri Farkas János, 54 éves akinek édesapja is itt született, 1754-ben ment szentgrótra dolgozni.

2. tanu Gyulási Pál kb. 64 éves itteni lakos, szendrői.

3. tanu Kócsán Péter 38 éves, 1711-től lakik itt.

4-ik tanu az 54 éves Szücs Pál szentpéterei; barto-
decki József árendháza is így beszél:

"a Tanu ezen alkalommal megmutatta az egy
holdnyi ház helyet, ahol a kemence ma is látniuk,
mellet Horváth Benedek, Örsé és János mint Darabos
örökség nevére bírták.

A. Ehart uraimék ezen mosta ház helynek,
(elhagyott ház helynek) réteiből, földjeiből és szőlői-
ből mint Darabos öröksők bírták."

Hogy a többi ingatlanon volt-e lakóház azt
a Tanu nem tudja, de azt bizonyítja, hogy
azon szántóföldön ahol Szücs Pál a kemencét
mutatta, fennálló ház volt, a tanu evett is benne.

Az Ehartok háza is Szentpéterben Darabos
örökségben kapott ház helyeken állnak.

5. tanu Gyulási Pál 64 éves, Szegedy szentpéterei
árendháza azt vallja:
"a nevezett ház helyen, látta a szőlőre-
gi munkálkodása alkalmával a házat,
sőt legény korában épelt is a nagy paj-
tában." (Félt k. é. 1740-ben még lakott a
régő Zalaszező faluban.)

122. Inquisitionem 1777. Fasc. 90. No. 190.)

"Az Ehart családok legelőször a Szegedy uraság
földén csinálták házat, azt elhagyták, onnan jöt-
tek mostani helyükre, ahinél akkor tetőzött ott csinált
házat"

Ex a valóid is a Szentpéterben lévő Darabos ház
helyre építkezett.

A legidősebb tanú Kucsa Péter kézzel legrészletesebben:
„Lehet már 66 esztendője (1711-től) hogy Szentpéterben
lakik, ahol a malomtan ifjúlegény korában molnárszéd
vált, később a néhai Darabos Benedek és Ferenc
után való aranyoknál szolgált, a keszvármárost
tákkal együtt gazdálkodott. Jól tudja, hogy a Za-
laskegyi, ma pusztai, és Szentpéter falu határában
a Darabos tüzérek után maradtak hárshegyek,
szántóföldek, rétek, erdők valamint halászi he-
lyek, amiket a tanú meg is mutatott.

A zalaskegyi határban egy hárshegyet, amely-
nek somorédjai északra a keltavári gróf Festetics
urasság, délről Szegedy Ignác úrnak földi hatá-
rolják.

Mint a tanú megmutatta, ahol a ház állt,
az egykori kemence romja még látszik.

Utt Horváth Benedeknek, kinek felsége Darabos
bírály volt, háza és pajtája állt, most (1777-ben)
Horváth Erzsébet, Benedek és János utódai bír-
ják. Exen hárshegyhez tartozó földekből, rétekből
is erdőkből Erhart Ferenc, (kinek felsége
Darabos bírály volt) fia Erhart Pál, Ferenc
nem keveset bírnak. De Szentpéterben az Erhart
familiabeliek ma is Darabos hárshegyen laknak.

Halászi vizükben Szalamontpéter és Szalaskegy határa közt
a Szalán halászi helyeket a tanú több társával együtt
megmutatott, a Szentpéterből az aranyodi hegyre ve-
tő gyalog úrúrnál. A Szalánban itt tartanak re-
kesztéseket és vassakat, amiket most salakik elvagdalták.

4-ik tanú az 54 éves Szűcs Pál szentpéterei, barto-
decki József árendás és így beszél:

"a Tanú ezen alkalommal megmutatta az egy
holdnyi ház helyet, ahol a kemence ma is látszik,
mellette Horváth Benedek, Örsé és Fűrés mint Darabos
örököség néven bírnak.

A. Erhart uraimék ezen mosta ház helyre,
(elhagyott ház helyre) rétiből, földjeiből és szőlői-
ből mint Darabos örökösök bírnak."

Hogy a többi ingatlanon volt-e lakóház azt
a Tanú nem tudja, de azt bizonyítja, hogy
azon szántóföldön ahol Szűcs Pál a kemencét
mutatta, fönnálló ház volt, a tanú evett is benne.

Az Erhartok háza is Szentpéterben Darabos
örökségben kapott ház helyeken állnak.

5. tanú Gyulási Pál 64 éves, Szegedy szentpéterei
árendása azt valja:

"a nevezett ház helyen, látta a szőlő-
gyi munkálkodása alkalmával a házat,
sőt legény korában csépett is a nagy paj-
tában." (Félt k. é. 1740-ben még lakott a
régf. szőlőgyi szőlőben.)

126. Inquisitionem 1777. Fasc. 90. No. 190.)

"Az Erhart családok legelőször a Szegedy uraság
földén csinálták házat, azt elhagyták, onnan jöt-
tek mostani helyükre, ahonnan akkor tetőzött ott csinált
házat"

Ex a nálid is a Szentpéterben lévő Darabos ház
helyre építkezett.

(22. Processum 1732. Fasc. No 1-86. No 56)

Kemcs Földi Erzsébet és Crillag Franciska pert indít
agilis (nem nemes) Borbél Ferenc ellen.

N. Földi Erzsébet bizonyítja, hogy néhai N. Földi
Márton után maradt javak, (amik nemesei bir-
tokok eredetileg, hiszen 1697-ben Dolovszky Istváné
170 színtért Földi Károlynak és Péternek örök jo-
gon átadta és megengedte nekik, hogy kiváltság-
levelet ~~szerezzenek~~.) Borbél Ferenc kéren vanak.
Borbél Ferenc próbálja bizonyítani Földi Erzsébet-
nek, hogy a perelt ingóságokat Borbél Ferenc test-
vével Borbél Andrással együtt szereztek (Tálcán
irtással?)

Földi Erzsébet a mála levő leveleket előadta, ame-
lyek részben nekünk is érdekesek.

1. Koppányban 5 hold föld, (irtásföld)
2. Van Szalasxegen egy házhelye 14 hold szán-
tófölddel és két darab réttel.
3. Aranyodi hegyen lévő Csurgó nevű szőlő
parlag.

A szalasxegi házhely nagysága két hold.
Eszaki szomszéd Hodossy István, délről az út
a mezőre.

Itt szalasxegen van egy hold szántóföldje,
ahol északi szomszédja Darabos József és László,
déli szomszédja a Szegedy uraság.

Nagy kérdés, hogy miért nincsen még Szalasxeg falu, hiszen
az 1710-es évek előtti időben a községből irányították
a három község gazdaságát. Itt lakott az urak,
előbb a Horváth György és utódai, később Kelemen Károly

ma is Szentpéterben telepedik le. Valószínű amikor az 1740-es évekre a három falu 90%-ban a Szegedy család birtokába jutott, a török és kuruc háborúk alatt hol Szentgróton hol Szentpéterben lakó jobbágyok tanácsalenné váltak.

Ekkor folyt Szentgrót város pere földesúrral a Batthyány családdal. A szentgróti törzsi és gyaloghajdúk leszármazottai ragaszkodtak kiváltságaikhoz. Akik a "vitélő" ruhákon tartózkodott szabad ember volt, de komát nem fizetett, csak a mőltő után adtak tegyérmet.

Egyházi tizedet a református szentgrótiak egyszerűen megtagadták.

1720 után viszonyt rendezni akarták a sok birtokos talan viszonyokat, ami nagyon sok problémával járt. Folytak perek a jobbágyság és a földesúrnak között. De perelték, és egyetkedtek a faluk sorsáról az úrnak is.

Különben felénk, e három községben egy jobbágy háznál 20 hold szántóföld tartozott, minden holdban két poszonyi mért szimolva (egy poszonyi mért = 32 pint = 1600) 8 szekérre való rét, egyszer kaszálván.

De felénk csak fél és negyedtelkes, sőt nyolcadtelkes jobbágysors is volt gyakori.

Also is Felső Aranyos Várára a kilenc kérdés:

1. Curialis helyen lakván Urbaniumunk nem volt és nincs is.
2. Mindnyáján szabad manetünk és árendások lévén árendát fizetünk, ki többet, ki kevesebbet ahogy földes-
unkkal megegyezünk. Vármak közöttünk akik egy
forintot, mások kettőt, hármat fizetnek egyenként.
De vannak akik árendájukat kézi munkával szol-
gálják le.
3. Más szolgálatra nem vagyunk kötelezve.
4. Igen kicsiny és szűk a határunk, nincs hasznunk
hanem hiányosságaink vannak. Se faeszközöink,
sem munkoltató erőnk, sem rétünk sincsen.
Csak a kezeletünk alatt lévő szőlőinkből tartjuk
fenn magunkat.
5. Sem szántóföldünk, sem rétünk sincsen. Urainka-
inktól egy-egy holdat bérlünk egyenként.
6. Jobbágyállású nincs közöttünk, így marhaszot-
tot nem szolgálunk.
7. Szántóföldünk nem lévén, sem kilencedet sem aján-
díkot nem adunk, eddig nem is kémszerítettünk.
8. Két pusztát, lakatlan házhelyünk van, de azok meny-
kő útes által pusztultak el.
9. Mindnyáján szabadon költözők vagyunk.

1681. június 10-én készült az aranyodi szőlő-
hegy hegyközségi szerződése. A legutáltabb idő-
ben rendelték el a szőlők védelmét.

Az aranyodi szőlőhegy, igazsága?
Minden hegyen más hites hegymester legyen, ti-
zenkét esküttel. Minden extendedben Szent
Mátyás napja tájban helységi tör-
vények szolgálatnak. Itt minden szőlős em-
bernek beszámolni kell. Ott, akinek bármilyen
panasza van, ügyvédjével bizonyíthatassa iga-
zát. Akár szőlőt nőrljenek, akár más vétke-
s embert szőlője elvesztéséig megbüntethetnek.

Aki szőlőjét elveszti, és szőlőjét vétke miatt, azt
egy új gazdának ítélik törvényesen.

Aki kisebb dologban vétkezik azt 24 forintra bün-
tetik. Ennek négy forintja a helysége, husz fo-
rint a földesné.

Akinek ennél is kisebb vétke van 4 forintot
fizet. Annak 133 dénárja a helységben marad.

Aki helybeli szőlős ember nem egyezik ki (a hegy-
mesterrel) a helységben, ahányzor vétke valami-
ben aranyosor (hisz vétke után) 14 dénár értékben
elkobozzák a termését. Ha esküvő ember az
illető 24 dénárt fizet.

Szent-György, 1681. jún. 10.

Körmendy György
notárius

(Ekkor az aranyodi hegy hegyvárja 707 hidria
2 icce arany 159 akó 2 icce)

Kivonat a Maria Teréziától elrendelt Urbanus
intézkedéseiből, amik az általunk tárgyalt faluk-
ra vonatkoznak:

„... a magok házaiban lakó szőlősek csupán egy
forint helyadóval és évi 18 napi kézimunkával
fognak szolgálni...”

„... egy napi ölla vágással és az ártalmas vadak-
nak kiirtására háromnapi vadászattal tartoznak...”

1776. január 20-án adományteli szerződést kötött a
Salvári Konvent (hitelshely) előtt Darabos Erzsébet.

„Néhány Darabos Pál leánya, Erzsébet, agilis (nem ne-
mes) Horváth János felesége, aki az aranyodi szőlő-
bőlegyen él, nemesi birtokrészeit Aranyod és
Szentpéter helységben és Zalaszeg pusztáiban eladja.

Minden tartozékaival együtt (szántófölddel, szőlő-
vel, réttel) nemes Erhart Ferenc, Pál és ifjabb
Ferencnek valamint agilis Vajda Ferencnek
191 nemesi forintot és 18 dénárt örök áron át-
adja.

1777-ben az egykori Darabos nemesi birtok sorsá-
val kapcsolatban így vallanak:

„hogy Erhart uraimik elei Erhart György és ennek fia
jórészen kaptak embereket és összehozták lehen, szomszéd-
vitásokat, tethek és foglaltak. Horváth György pedig a
Szegedy urasignál szolgálatban a jórészen nem kapott.
Emlékezik a tanu arra is, hogy Bánati Ferenc, aki
nem Darabos Jutka férje volt, fűle hallatára mon-
dotta, hogy Erhart uraimik őket megölték és őket il-
lető jószágokat kirabolták.” (Gyulási Pál 66 éves, 1719-től
lakik Szentpéterben.)

